

Βασικά Χαρακτηριστικά

Η οικονομία της Κύπρου μπορεί να χαρακτηριστεί, γενικά, ως μικρή, ανοικτή και δυναμική, με τις υπηρεσίες να αποτελούν την κινητήριο δύναμή της. Με την προσχώρηση της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση την 1η Μαΐου 2004, η οικονομία της έχει υποστεί σημαντικές οικονομικές και διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις οι οποίες έχουν διαφοροποιήσει σημαντικά το οικονομικό περιβάλλον. Τα επιτόκια έχουν ελευθεροποιηθεί, ενώ έχουν προωθηθεί και άλλες ριζικές διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, καλύπτοντας τους τομείς του ανταγωνισμού, του χρηματοοικονομικού και του επιχειρηματικού τομέα. Μετά την ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ, η Κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας ανέλαβε επίσης την υποχρέωση να ενταχθεί στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ) και να υιοθετήσει το ευρώ το συντομότερο εφόσον οι απαραίτητες προϋποθέσεις (Κριτήρια του Μάαστριχτ) πληρούνταν. Ως εκ τούτου με την εκπλήρωση των σχετικών κριτηρίων, η Κύπρος κατέστη μέλος της Ευρωζώνης το 2008 και από τότε η νομισματική της πολιτική υπαγορεύεται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.

Ο τριτογενής τομέας ή ο τομέας των υπηρεσιών έχει αναπτυχθεί σε μεγάλο βαθμό τα τελευταία χρόνια, συνεισφέροντας περίπου το 87% της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας του 2015. Αυτή η ανάπτυξη απεικονίζει τη βαθμιαία αναδιάρθρωση της κυπριακής οικονομίας από κυρίως εξαγωγές μεταλλευμάτων και γεωργικών προϊόντων την περίοδο 1961-73 και εξαγωγές βιομηχανικών προϊόντων στο τέλος της δεκαετίας του '70 και αρχές της δεκαετίας του '80, σε τουριστικό προορισμό κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '80 και σε διεθνές κέντρο παροχής επιχειρηματικών υπηρεσιών κατά τη δεκαετία του '90 και του 2000. Ο δευτερογενής τομέας (βιομηχανία) αποτέλεσε περίπου το 10,5% της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας το 2015. Ο πρωτογενής τομέας (γεωργία και αλιεία) συνέχισε να συρρικνώνεται, αποτελώντας το μόλις 2,4% της ακαθάριστης

προστιθέμενης αξίας το 2015.

Από τη μια πλευρά, ο ιδιωτικός τομέας, ο οποίος αποτελείται, κυρίως, από μικρομεσαίες επιχειρήσεις, έχει πρωτεύοντα ρόλο στη διαδικασία παραγωγής. Από την άλλη πλευρά, ο ρόλος του κράτους είναι η υποστήριξη του ιδιωτικού τομέα και η ρύθμιση και εποπτεία των αγορών, προκειμένου να διατηρηθούν οι συνθήκες μακροοικονομικής σταθερότητας και ευνοϊκού επιχειρηματικού περιβάλλοντος, μέσω της δημιουργίας του απαραίτητου νομικού και θεσμικού πλαισίου και ασφαλών συνθηκών δικαίου ανταγωνισμού.

Πριν από την εμφάνιση της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, η Κύπρος είχε επιδείξει ικανοποιητική οικονομική ανάπτυξη, χαμηλή ανεργία και σχετικά σταθερές μακροοικονομικές συνθήκες. Ωστόσο, αυτές οι καλές οικονομικές συνθήκες ήταν εν μέρει αποτέλεσμα της υπερβολικής πιστωτικής επέκτασης και των μη βιώσιμων επιπέδων κατανάλωσης στην οικονομία, τα οποία οδήγησαν στη δημιουργία σοβαρών μακροοικονομικών ανισορροπιών. Επιπλέον, το ανεπαρκές ρυθμιστικό και εποπτικό πλαίσιο του χρηματοπιστωτικού τομέα όπως και η σημαντική έκθεση των κυπριακών τραπεζών στην ελληνική οικονομία και τα ελληνικά κρατικά ομόλογα κατά τη χρονική στιγμή, έχουν συνεισφέρει στην πτώση του χρηματοπιστωτικού τομέα και της κυπριακής οικονομίας.

Το αποτέλεσμα αυτών των ανισορροπιών ήταν η απώλεια της πρόσβασης στις διεθνείς χρηματαγορές τον Ιούνιο του 2011.

Κατά συνέπεια, η Κυπριακή Δημοκρατία υπέβαλε τον Ιούνιο του 2012 επίσημο αίτημα στον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Στήριξης και το

Διεθνές Νομισματικό Ταμείο για οικονομική βοήθεια.

Η συμφωνία που επιτεύχθηκε με την Ευρωπαϊκή Ένωση και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο για την εφαρμογή ενός Μακροοικονομικού Προγράμματος Προσαρμογής το Μάρτιο του 2013 διασφαλίζοντας ένα πρόγραμμα χρηματοοικονομικής βοήθειας για μια περίοδο τριών χρόνων συνείσφερε στη σταδιακή σταθεροποίηση της Κυπριακής οικονομίας και τη σταθερή ανάκαμψη στα επίπεδα εμπιστοσύνης.

Το 2015, επιτεύχθηκε θετικός ρυθμός ανάπτυξης για πρώτη φορά από το 2011 ο οποίος ανήλθε γύρω στο 1,6% με την οικονομική δραστηριότητα να αναμένεται να παρουσιάσει επιτάχυνση τα επόμενα χρόνια.

Η ανεργία επίσης δεν επιδεινώθηκε στα επίπεδα που αναμένονταν αρχικά καθώς κορυφώθηκε στο 16% περίπου το 2014, παρά τις αρχικές προβλέψεις για πέραν του 20% του εργατικού δυναμικού. Ένα θέμα που προβληματίζει παρόλα αυτά είναι το ψηλό ποσοστό ανεργίας μεταξύ των νέων και των μακροχρόνιων. Η ανεργία των νέων είναι σε καθοδική πορεία από το 2014. Κατά το 2015, η ανεργία παρουσίασε μείωση στο 15% και αναμένεται να συνεχίσει την καθοδική αυτή πορεία.

Το 2015 η κυπριακή οικονομία επανήλθε σε θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης παρουσιάζοντας αύξηση της τάξης του 1,7%, μετά από αρνητικούς ρυθμούς την περίοδο 2012-2014 με συνολική μείωση γύρω στο 10,6%. Η οικονομική δραστηριότητα αναμένεται να παρουσιάσει περαιτέρω επιτάχυνση τα επόμενα χρόνια.

Όσον αφορά τα δημόσια οικονομικά, οι στόχοι έχουν επιτευχθεί με σημαντικά περιθώρια και το 2013 και το 2014 (-4.9% και -8.9% του ΑΕΠ). Το 2015, το δημοσιονομικό έλλειμμα έπεσε κάτω από τη τιμή αναφοράς του 3% του ΑΕΠ στο 1% περίπου, ένα χρόνο πριν από τη λήξη της προθεσμίας που έθεσε το Συμβούλιο ECOFIN, επιτρέποντας τον τερματισμό της Διαδικασίας Υπερβολικού Ελλείμματος να αρχίσει.

Στα πλαίσια του Μνημονίου Συναντίληψης, ο Κυπριακός τραπεζικός τομέας έχει αναδιαρθρωθεί, το ρυθμιστικό πλαίσιο και η εποπτεία έχει εκσυγχρονισθεί και ενισχυθεί ενώ τα τραπεζικά ιδρύματα έχουν αναδιαρθρωθεί και ανακεφαλαιοποιηθεί. Το ρυθμιστικό πλαίσιο έχει ενδυναμωθεί με την εισαγωγή μεταξύ άλλων συγκεκριμένων μέτρων προκειμένου να αντιμετωπιστεί η κύρια πρόκληση στον τομέα αυτό, που είναι το ψηλό επίπεδο των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν, το νομικό πλαίσιο για τις κατασχέσεις και την αφερεγγυότητα, το οποίο εισάγει τα κατάλληλα κίνητρα για όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, συμπεριλαμβανομένων των πιστωτών και οφειλετών, για να προχωρήσουν σε διαπραγμάτευση ή διευθέτηση των υποχρεώσεων τους. Δημιουργήθηκε επίσης δίκτυ ασφαλείας για τις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού που επηρεάστηκαν άμεσα από την κρίση.

Επιπλέον, έχουν υλοποιηθεί τα ακόλουθα:

- Κεντρικά συστήματα διαχείρισης ληξιπρόθεσμων οφειλών και ειδικές μονάδες αποκατάστασης έχουν εφαρμοστεί σε ολόκληρο τον τραπεζικό τομέα
- Συμπληρωματική νομοθεσία για τη διευκόλυνση της τιτλοποίησης δανείων και την ταχεία μεταβίβαση των τίτλων ιδιοκτησίας να συμβάλει στη διαδικασία ανάκτησης περιουσιακών στοιχείων

- Δημιουργία του Γραφείου του Χρηματοοικονομικού Διαμεσολαβητή για την παροχή στήριξης σε δανειολήπτες που αντιμετωπίζουν δυσκολίες αποπληρωμής των δανείων τους
- Κώδικας Δεοντολογίας από την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου για Διαχείριση των Καθυστερημένων Οφειλών προκειμένου να βοηθήσει τη διαδικασία αναδιάρθρωσης των δανείων από τις τράπεζες
- Τίτλοι ιδιοκτησίας (αποτελεσματική αντιμετώπιση των συσσωρευμένων υποθέσεων τίτλων ιδιοκτησίας που δεν έχουν εκδοθεί και μεταβιβαστεί μέχρι 31/12/2014)
- Φορολογικές μεταρρυθμίσεις για την άρση των εμποδίων στην αναδιάρθρωση δανείων

Συνολικά, η καλύτερη από την αναμενόμενη απόδοση της κυπριακής οικονομίας αντικατοπτρίζεται επίσης στις αναβαθμίσεις από τους οίκους αξιολόγησης, οι οποίες υπογραμμίζουν την επιτυχή αναδιάρθρωση της οικονομίας και την ταχεία διόρθωση των μακροοικονομικών ανισορροπιών, καθώς και την εντυπωσιακή απόδοση και ανθεκτικότητα της κυπριακής οικονομίας.

Τονίζεται, επίσης, ότι οι λόγοι που έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην εδραίωση της Κύπρου ως διεθνές επιχειρηματικό κέντρο, όπως η στρατηγική της θέση, οι εξελιγμένες υποδομές, το υψηλό μορφωτικό επίπεδο του εργατικού δυναμικού και το ευνοϊκό νομικό πλαίσιο για επενδύσεις, εξακολουθούν να υφίστανται. Ένας από τους κύριους στρατηγικούς άξονες της οικονομικής πολιτικής της Κυβέρνησης είναι η διατήρηση των πλεονεκτημάτων αυτών και η περαιτέρω βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας.

Σημειώνεται επίσης ότι οι πρόσφατες εξευρέσεις αποθεμάτων υδρογονανθράκων που έχουν διαπιστωθεί στην Αποκλειστική

Οικονομική Ζώνη της Κύπρου έχουν αποκαλύψει πλούσια αποθέματα φυσικού αερίου, τα οποία θα έχουν σημαντικό θετικό αντίκτυπο στα έσοδα της Κύπρου σε μεσοπρόθεσμο προς μακροπρόθεσμο ορίζοντα. Η Κυβέρνηση βρίσκεται στο στάδιο της διερεύνησης των διάφορων οικονομικών επιλογών σε σχέση με την εξόρυξη, ανακάλυψη και εκμετάλλευση του φυσικού αερίου στην Κύπρο.